

Onderbouwing Consultatie Aanpassing van toetsingskader in het kader van positieflijst reptielen

Deel 1 – Vraag 1: Uitgangspunt van ‘Aanpassing van toetsingskader in het kader van positieflijst reptielen’

In deel 1 van Aanpassing van toetsingskader in het kader van positieflijst reptielen (hierna: "het kader" of "het toetsingskader") wordt gesproken over onderzoek (Lambert, Carder & D'Cruze, 2019) welke in het kader gebruikt wordt als onderbouwing om specifieke diersoorten mogelijk te verbieden, terwijl in de conclusie van hetzelfde onderzoek specifiek benoemt dat het bedoeld is als volgt "If research can prove to the public that these sensitive, thinking, and feeling beings have a greater potential to suffer in poor captive conditions, then it could help inform a range of different operational initiatives aimed at reducing negative animal welfare impacts, including improved husbandry" (Lambert, Carder & D'Cruze, 2019), dus NIET voor het verbieden van, maar juist om samen met dierenhouders te werken om, het houden van (in dit geval) reptielen te verbeteren, en bewustzijn te creëren bij mensen om bepaalde soorten niet te houden. Dit betekent dus expliciet dat men moet werken aan de VRAAG die er is naar bepaalde soorten én de KENNIS die men bezit tijdens het aanschaffen van een huisdier, en dus NIET naar het verbieden van het aanbod.

Daarnaast is het tweede onderzoek dat voor dezelfde bewering gebruikt wordt (Azevedo et al., 2021) identiek sprake van het meenemen van één argument dat past binnen het doel van het kader, en het onjuist weergeven van de conclusies van het onderzoek. In de conclusie van het onderzoek wordt benoemd: "Overall, these findings emphasize the importance of focusing awareness campaigns on resetting the norm for what is acceptable in terms of reptile welfare." (Azevedo et al., 2021). Er wordt dus gesproken over bewustzijn te creëren, en een discussie op gang te brengen over wat acceptabel is en wat niet als het gaat over het houden van reptielen. Deze conclusie is niet meegenomen in de onderbouwing voor het risicokader in de context van een positieflijst. Specifiek wordt het volgende benoemd in het kader hierover: "Op grond van deze algemene wetenschappelijke literatuur is het Adviescollege van mening dat het toetsingskader voor reptielen voort kan bouwen op het toetsingskader voor zoogdieren." Er is dus geen enkele causale wetenschappelijke onderbouwing die wordt aangedragen die deze stelling ondersteunt om het kunnen gebruiken van een positieflijst voor Reptielen.

In tegenstelling, er is onderzoek dat wel expliciet aantoont dat het verbieden counterproductief werkt. Onderzoek naar beleid rond het verbieden of sanctioneren van het houden van dieren is alleen zelden effectief in het voorkomen van welzijnsproblemen zoals verwaarlozing of overpopulatie. In plaats daarvan worden educatie, eigenaarstraining en gereguleerde aansprakelijkheid als succesvollere strategieën genoemd (Bernete Perdomo et al., Animals, 2021). Zonder dergelijke begeleidende maatregelen verplaatst een verbod het probleem vaak naar de informele of illegale sector, waar dieren minder bescherming genieten. Hierin wordt specifiek het volgende aangedragen over verboden of sancties: "1. Implementation of penalties or criminal sanctions - In practice, this measure is minimally effective, as evidenced by increasing incidences of abandonment . Abandonment is usually a covert and anonymous act, making location and punishment of offenders difficult." (Bernete Perdomo et al., Animals, 2021).

Deel 2 – Voorbeeld Risico: 1.3.2 Voedselopname - 5. Diersoort is volledig afhankelijk van een nauwe bandbreedte aan voedingsmiddelen

De onderbouwing voor deze risicofactor beweert het volgende: "Enkele diersoorten hebben een dermate specialisatie in voerbehoefte dat het risico dat hieraan niet voldaan wordt groot is met als gevolg ernstige voedingsdeficienties." met onder ander het voorbeeld "Gekko's uit Nieuw-Caledonië (*Rhacodactylus* spp, *Correlophus ciliatus*) eten vooral rottend fruit, aangevuld met insecten; een dieet dat in gevangenschap lastig te realiseren is (Wilkinson, 2015)."

Als eerste vraag ik mij af hoe enig weldenkend mens kan beweren dat rottend fruit en insecten een dieet is dat in gevangenschap lastig te realiseren is. Fruit zit in de schijf van 5, dus als men dit niet kan verkrijgen in Nederland, dan zouden wij een heel ander debat moeten voeren en zou een voedingspatroon volgens de schijf van 5 dus ook onmogelijk zijn, en ik neem aan dat men niet wil beweren dat de schijf van 5 niet te realiseren is, en dus algeheel een onbekwaam hulpmiddel is. Daarnaast is het rottend maken van fruit ook niet iets waar ik ooit moeite mee heb gehad, en ik neem aan dat ik niet de enige ben. Daarnaast kan men (bijna) bij iedere dierenzaak insecten kopen, voor zowel vissen als voor reptielen. Als een risicofactor is dat men naar een dierenzaak moet gaan (of bestellen) om aan het voedingspatroon te kunnen voldoen van een huisdier, dan zou dat dus betekenen dat men zo goed als geen huisdieren kan/mag

hebben, dit is tevens ook een algeheel ander debat. Dit is dus ook een totaal onbekwame risicofactor als het gaat over het houden van huisdieren.

Verder is de wimpergekko juist een voorbeeld van een argument tégen het verbieden van de soort als huisdier, en juist een argument vóór hoe het hebben van een soort als huisdier goed kan zijn, en een soort kan behoeden van ex-situ uitsterving. Het gaat hier over de soort *Rhacodactylus* spp, *Correlophus ciliatus*, oftewel de Wimpergekko. Wimpergekko's waren tot 1994 als uitgestorven beschouwd, gezien er na de initiële beschrijving in 1866 (Guichenot, 1866) geen waarnemingen meer waren gedaan van deze soort en in 1994 werd deze soort herontdekt tijdens een expeditie van Robert Seipp (Seipp & Klemmer, 1994). Nadat deze soort voor een kweekprogramma naar Europa werd geïmporteerd, is dit uitgegroeid tot een van de meest voorkomende reptielensoort die als huisdier wordt gehouden, en bijna bij iedere reptielenspecialzaak te krijgen is. Momenteel wordt deze soort als 'Vulnerable' door de IUCN beschouwd (Sadlier et al., 2021). Dit is zeker nog niet ideaal, maar er is zeker een argument te maken voor dat het houden van deze soort in gevangenschap, de soort heeft gered van uitsterving: Twee recente genoomstudies karakteriseren *C. ciliatus* expliciet als “wereldwijd als huisdier gehouden door de makkelijke verzorging én kweek en hoge overleving”, precies de condities die grootschalige, stabiele ex-situ populaties mogelijk maken (Huang et al., 2025; Gumangan et al., 2024).

Momenteel is illegale wildvang nog steeds een van de redenen die worden genoemd als risicofactor (Sadlier et al., 2021). Alleen is illegale wildvang geen logische reden voor een positieflijst, gezien dit export/import betreft (daarvoor hebben we CITES), en niet de risico's van het houden van de dieren, de soort op zich, of het welzijn van het individuele dier. Daarnaast is er in de context van Nederland het volgende te beargumenteren: In de reguliere Nederlandse detailhandel is het aandeel wildvang verwaarloosbaar; mocht het al zeer onwaarschijnlijke wildvang van de wimpergekko betreffen, dan zal dit illegale stroming zijn, geen normale retail (Domínguez et al., 2024; Janssen & Leupen, 2019). En de positieflijst betreft legale huisdieren, niet illegale stromingen.

Daarnaast is er zelfs een causale link te leggen naar het houden van de wimpergekko als huisdier en het behoud van deze soort: De IUCN SSC-richtlijnen beschrijven de rol van assurance populations: ex-situ management voorkomt globale extinctie wanneer in-situ dreigingen aanhouden (McGowan et al., 2017), dit is exact hoe het zit bij *C. ciliatus*. Daarnaast kan de druk op wildvang dalen wanneer commerciële nakweek betrouwbaar is. Een recente wetenschappelijke beoordeling laat zien dat commerciële nakweek wildvang kan vervangen/verlagen (casuïstiek gaat over papegaaien;

mechanisme is aanbod-substitutie). Deze casuïstiek is generaliseerbaar naar makkelijk kweekbare reptielen zoals *C. ciliatus* (Davies, 2024). Tegelijk is er wel het voorbehoud dat het effect context-afhankelijk is (niet elk soort/marktsegment reageert gelijk). Ondanks dat het wijdverspreide houden van een soort als huisdier (in dit geval de wimpergekko) zal de IUCN-status kwetsbaar blijven doordat invasieve mieren/predatoren, branden en habitatverlies zullen blijven aanhouden: nakweek herstelt de wilde populaties niet; die vragen gericht beleid in Nieuw-Caledonië (Sadlier et al., 2021). Terwijl dit argument niet direct invloed heeft op de risico's die worden besproken voor het houden de individuele dieren, is het argument wel relevant voor de soort op zich. Het betekent dat het verbieden van het houden van deze soort in Nederland dus géén effect heeft op de wildpopulatie in Nieuw-Caledonië, en alleen maar het risico vergroot dat de soort uitsterft.

Deel 3 – Missende onderbouwing positieflijst

Er is één onderzoek dat beweert dat de positieflijst in succesvol is. Specifiek de positieflijst in België (Toland et al., *Animals* 2020, 10(12), 2371). Maar deze wetenschappelijke beoordeling is aantoonbaar niet onafhankelijk en dit onderzoek is al op meerdere punten bekritiseerd:

- 1 - Belangen/advocacy-bias: gebruikte rapporten zijn vaak geschreven door organisaties die actief campagne voeren voor positieve lijsten (Stichting AAP, PETA); tegenpartijen (EPO, OATA) bestempelen conclusies als normatief en sector-gekant (Ornamental Aquatic Trade Association (OATA). (2025, 28 juli). OATA raises concerns over draft EU report on positive lists.).
- 2 - Methodologie mager: veel studies leunen op grijze literatuur, casussen en scraping van online advertenties (kleine steekproeven, geen controlegroepen), waardoor causaliteit niet hard is. Bijvoorbeeld de Belgische “success story” die vooral online ads telt (Eurogroup for Animals. (2022). The implementation of the Positive List for mammal pets in Belgium: A success story).
- 3 - Selectieve weergave van bewijs: industrie-analyses claimen dat dezelfde data ook zo gelezen kan worden dat handhaving en bestaande regels (negatieve lijst + vergunningen) voldoende zijn (Ornamental Fish International (OFI), 2025; OFI; European Pet Organization (EPO), 2025).

In tegenstelling is er juist sprake van een vernietigend oordeel van de raad van state in België over de onderbouwing van de positieflijst, welke daardoor nietig verklaard is (Raad van State, 2024, nr. 260.445; Service public de Wallonie, z.j; Parlement de Wallonie, 2024).

Referenties

Azevedo, A.; Guimarães, L.; Ferraz, J.; Whiting, M.; Magalhães-Sant'Ana, M. Pet: Reptiles—Are

We Meeting Their Needs? *Animals* 2021, 11, 2964.

Bernete Perdomo, E., Araña Padilla, J. E., & Dewitte, S. (2021). Amelioration of Pet Overpopulation and Abandonment Using Control of Breeding and Sale, and Compulsory Owner Liability Insurance. *Animals*, 11(2), 524.
<https://doi.org/10.3390/ani11020524>

Davies, A. (2024). A review of commercial captive breeding of parrots as a supply-side intervention to address unsustainable trade. *Conservation Biology*.

Domínguez, I., Kop, N., & van Uhm, D. (2024). Online Illegal Trade in Reptiles in the Netherlands (chap. 4). Utrecht University.

Eurogroup for Animals. (2022). The implementation of the Positive List for mammal pets in Belgium: A success story

European Pet Organization. (2025, 10 februari). Positive lists of animals are not an effective solution to address animal welfare nor illegal trade. EPO.

Guichenot, A. (1866). Notice sur un nouveau genre de sauriens de la famille des geckotiens, du Muséum de Paris. *Mémoires de la Société des Sciences Naturelles de Cherbourg*, 12, 248–252.

Gumangan, M. A., Pan, Z., & Lozito, T. P. (2024). Chromosome-level genome assembly and annotation of the crested gecko, *Correlophus ciliatus*. *GigaByte*.

Huang, R., Zhang, J., Lu, L., Huang, S., & Li, C. (2025). High-quality genome assembly and annotation of the crested gecko (*Correlophus ciliatus*). *G3: Genes|Genomes|Genetics*, 15(2), jkae265.

Janssen, J., & Leupen, B. T. C. (2019). The role of the Netherlands in the reptile trade. Monitor Conservation Research Society.

Lambert H, Carder G, D’Cruze N. 2019. Given the Cold Shoulder: A Review of the Scientific

Literature for Evidence of Reptile Sentience. *Anim als* 2019, 9, 821;
doi:10.3390/ani9100821

McGowan, P. J. K., Traylor-Holzer, K., & Leus, K. (2017). IUCN guidelines for determining when and how ex situ management should be used in species conservation. *Conservation Letters*, 10(3), 361–366.

Ornamental Aquatic Trade Association. (2025, 28 juli). OATA raises concerns over draft EU report on positive lists. OATA.

Ornamental Fish International. (2025, 7 juni). OFI applauds rejection of EU positive list proposal. OFI.

Parlement de Wallonie. (2024, 18 september). Question écrite [samenvatting van het arrest en gevolg: annulering reptielen-positieve lijst op 16 juli 2024]

Toland, E., Bando, M., Hamers, M., Cadenas, V., Laidlaw, R., Martínez-Silvestre, A., & van der Wielen, P. (2020). Turning Negatives into Positives for Pet Trading and Keeping: A Review of Positive Lists. *Animals*, 10(12), 2371. <https://doi.org/10.3390/ani10122371>

Raad van State (België). (2024, 16 juli). Arrest nr. 260.445 [Annulering van het Waals regeringsbesluit van 10 december 2020 inzake de commercialisering en detentie van reptielen]

Sadler, R. A., Bauer, A. M., Jourdan, H., Astrongatt, S., Deuss, M., Duval, T., Bourguet, E., McCoy, S., Bouteiller, A., & Lagrange, A. (2021). *Correlophus ciliatus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2021: e.T176173A123253756

Seipp, R., & Klemmer, K. (1994). Wiederentdeckung von *Rhacodactylus ciliatus* Guichenot, 1866, im Süden Neukaledoniens (Reptilia: Sauria: Gekkonidae) [Rediscovery of *Rhacodactylus ciliatus* Guichenot, 1866, in southern New Caledonia] [In German]. *Senckenbergiana Biologica*, 74(1–2), 199–204.

Service public de Wallonie. (z.j.). Liste positive des reptiles [webpagina-notitie: “l’Arrêté du Gouvernement wallon du 10 décembre 2020 a été annulé le 16 juillet 2024”]. (Geraadpleegd 27 oktober 2025).

Wilkinson, S. L. (2015). Reptile wellness management. *Veterinary Clinics: Exotic Animal Practice*, 18(2), 281–304